

Mnogo so govorili in pisali prej, da se je kazal plamen pri vulkanskih izbruhih; vsa starejša poročila navajajo to prikazen. Toda sedaj so dognali, da je to, kar so prej imeli za plamen, le odsev tekoče raztopljene lave, ki razsvetljuje parni oblak nad ognjenikom, da se gledavcu zdi, kakor bi ogenj švigal iz odprtega žrela. Vendar pa ni mogoče popolnoma zatajiti plamena, ker se iz žrela in lave vzdigujejo gorljivi plini, ki se vžigajo in s plamenom goré. Takih slučajev je znanih več.

Vzroki vulkanskih izbruhov.

Doslej smo se seznanili z zunanjo obliko ognjenikov, spoznali smo njih delovanje, njihove izmečke in število. Preostaja nam še naloga, da izpregovorimo nekaj o vzrokih vulkanskih izbruhov.

O tem so bili geologi v raznih časih kaj različnega naziranja in mnenja. Nazori prvih geologov in vulkanistov so večinoma napačni ali imajo pa le malo resničnega v sebi. Temu se pač ne moremo čuditi, ker

RUSKA BATERIJA NA TRDNJAVI PRI PORT ARTURJU.

Tak je bil Vezuv v stanju svojih najstrašnejših paroksizmov; toda tudi v presledkih ne miruje popolnoma, vsaj v zadnjih stoletjih ne. Iz ognjenika se vedno vzdiguje par ter tuintam vrže nekaj kamenja. Včasih se pari pomnože, začne padati pepel in kamenje, ter se pokaže celo kaka neznatna rečica lave. Toda do večjega izbruha ne pride; vulkan le prav mirno deluje, in ravno v tem času raste osrednji stožec z žrelom v višino. Ljudje ob njegovem podnožju se seveda neprestano bojé novega izbruha. A slednjič se človek tudi strahu privadi ...

ti geologi niso opazovali dovolj in natančno prirodnih pojavov, ampak so doma sedé v mehkem naslonjaču premišljevali o njih in jih razlagali s pomočjo svoje bujne domišljije. Šele na podlagi natančnih, dolgotrajnih in trudapolnih opazovanj so učenjaki prav spoznali prirodne pojave, njih sile in zakone.

V sledečem hočemo omeniti nekaj zanimivejših starejših teorij.

Wernerju so bili ognjeniki le lokalni pojavi brez vsakega večjega pomena. — Plutonisti so imeli vulkanske pojave za reakcijo ognjenotekočih snovi iz zemeljske